

STORTINGET

Innst. 51 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:8 S (2017–2018)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Marit Arnstad, Åslaug Sem-Jacobsen og Marit Knutsdatter Strand om å innføre en ordning som sikrer elever på 1.–10. trinn minst én time fysisk aktivitet hver dag

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre en ordning som sikrer elever på 1.–10. trinn minst én time fysisk aktivitet hver dag innenfor dagens timetall, og at det finansieres som et folkehelseiltak.»

Forslagsstillerne viser til at sammenhengen mellom fysisk aktivitet og helse er godt dokumentert. Det fysiske aktivitetsnivået i Norge er som i andre vestlige land for lavt. Mangel på fysisk aktivitet er en stor risikofaktor for dødelighet og tidlig død (Folkehelseinstituttet (FHI) 2017). Fysisk inaktivitet blir omtalt som en global pandemi, og internasjonalt er det en økt bevissthet rundt overvåkning av fysisk aktivitet (FHI 2017).

Forslagsstillerne mener at skolen er den viktigste fellesarenaen der barn og unge møtes på tvers av bakgrunn. Forslagsstillerne mener forebyggende folkehelsearbeid må bli en større del av skolehverdagen enn det er i dag. Inaktivitet i den voksne befolkningen er større enn i den yngre, men også den yngre befolkningen opp-

fyller for få av Helsedirektoratets anbefalinger til minimumsaktivitet (Helsedirektoratet 17. juni 2016).

For barn og unge er anbefalingen at de bør utøve minimum 60 minutter fysisk aktivitet hver dag. Forslagsstillerne viser til at økt fysisk aktivitet i skolen med innføring av minst én time fysisk aktivitet hver dag fra 1.–10. trinn vil gi barn og ungen helsegevinst her og nå, og bidra til å etablere gode vaner de kan ta med seg inn i voksenlivet.

Forslagsstillerne mener tiden er overmoden for å sikre alle elever fra 1.–10. trinn minst én time fysisk aktivitet hver dag. Forslagsstillerne mener dette kan innføres med rom for lokale tilpasninger og uten vesentlige endringer i timetallet. Det er mulig å ta noen minutter fra andre fag og gjøre fysisk aktivitet til arbeidsmåte i andre fag på timeplanen. Ved behov kan en mindre utvidelse av skoledagen gjennomføres, jamfør forsøk og erfaringer blant annet i Sogndal og Drammen. Forslagsstillerne mener at fysisk aktivitet må være planlagt, tilrettelagt eller ledet av lærere med kompetanse.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Elise Bjørnebekk-Waagen, Tore Hagebakken, Ingvild Kjerkol, Tuva Moflag og Tellef Inge Mørland, fra Høyre, Torill Eidsheim, Erlend Larsen, Sveinung Stensland og Marianne Synnes, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud og Jan Steinar Engeli Johansen, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, fra Sosialistisk Venstreparti, Nicholas Wilkinson, fra Venstre, Carl-Erik Grimstad og fra Kristelig Folkeparti, lederen Olaug V. Bollestad, er enig med

forslagsstillerne i at den fysiske aktiviteten i befolkningen må økes, og at det er godt dokumenterte helsegevinster av jevnlig fysisk aktivitet.

Komiteen viser til at det ved behandlingen av Meld. St. 19 (2014–2015), Folkehelsemeldingen – Mestring og muligheter, var bred enighet om de nasjonale målene for folkehelsearbeidet:

- Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder.
- Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og reduserte sosiale helseforskjeller.
- Det skal skapes et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

Norge har sluttet seg til Verdens helseorganisasjons mål om å redusere for tidlig død av ikke-smittsomme sykdommer (NCD) – som hjerte- og karsykdommer, diabetes, KOLS og kreft – med 25 pst. innen 2025. I Innst. 461 S (2016–2017) uttalte en samlet komité følgende:

«Komiteen mener målsettingen om 10 prosent reduksjon i forekomst av utilstrekkelig fysisk aktivitet innen 2025 må tas på alvor, og at det er nødvendig med nye forsterkede virkemidler og befolkningsrettede tiltak på flere samfunnsområder.»

Komiteen viser til at forslag om én times fysisk aktivitet i skolen gjentatte ganger har blir fremmet i Stortinget de senere år. 27. april 2017 fremmet stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Torgeir Micaelsen, Trygve Slagsvold Vedum, Kjersti Toppe, Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad, Audun Lysbakken og Rasmus Hansson Representantforslag 113 S (2016–2017) om daglig fysisk aktivitet i skolen og en handlingsplan for fysisk aktivitet. Forslaget om å be regjeringen fremme sak for Stortinget om hvordan skoledagen kan organiseres for å oppnå minst én times fysisk aktivitet for alle elever hver dag gjennom en gradvis innføring finansiert som et folkehelseiltak, fikk ikke flertall i Stortinget og ble stemt ned av partiene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Komiteen har merket seg høringsinnspillene som kom i forbindelse med behandling av Representantforslag 113 S (2016–2017). Komiteen støtter innspill fra Norsk friluftsliv, Den Norske Turistforening og Friluftsrådernes Landsforbund, som understreker at aktivitet i skolen må være inkluderende, lystbetont og gi alle barn en opplevelse av mestring. Komiteen er enig i at elevene bør få mer tid utendørs, og at det bør legges vekt på et mangfold av aktivitetsformer.

Komiteen er kjent med at det pågår et prøveprosjekt med utvidet tid til kroppssøving og fysisk aktivitet i ungdomsskolen. Hovedstudien gjennomføres i skoleåret 2017/2018 med et utvalg på 29 skoler der om lag 2 700 elever på niende trinn inngår. Sluttrapport fra forsøket vil ifølge Prop. 1 S (2017–2018) foreligge høsten 2018.

Komiteen mener at skolen er en viktig arena for folkehelsearbeid. Gjennom skolen nås alle barn uavhengig av foreldrenes bakgrunn og inntekt. Dette gir en god mulighet til aktivt å jobbe mot sosiale forskjeller i helse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, mener det er på høy tid å innføre en ordning slik at alle elever på 1.–10. trinn får minst én times fysisk aktivitet hver dag. Flertallet registrerer at statsråd Bent Høie i sitt svarbrev til komiteen deler bekymringen over at mange barn og unge er for lite fysisk aktive, og at aktivitetsnivået synker kraftig fra 9- til 15-årsalderen. Flertallet er enig i at behovet for å tilrettelegge for mer fysisk aktivitet er størst på ungdomsskolen, men at målet om én times fysisk aktivitet i løpet av skoledagen må gjelde alle trinn.

Flertallet viser til at Stortinget gjennom behandlingen av Innst. 478 S (2012–2013), jf. Meld. St. 34 (2012–2013) Folkehelsemeldingen. God helse – felles ansvar, mente at det å vurdere hvordan skoledagen kan organiseres slik at elevene sikres minst én times fysisk aktivitet hver dag, var blant de viktigste strukturelle grepene for å styrke kunnskapsgrunnlaget og sette folkehelsearbeidet på dagsordenen på tvers av samfunnssektorer. Flertallet vil påpeke at Solberg-regjeringen i sin folkehelsemelding ikke foreslo å videreføre dette målet, men reduserte målsettingen til å sikre «daglig fysisk aktivitet» for elevene.

Flertallet merker seg at statsråden i sitt svarbrev til komiteen framhever at innenfor rammen av fag- og timefordeling har skoleeier og skolene i grunnskolen fleksibilitet til å organisere skolehverdagen på en måte som gir mulighet for daglig fysisk aktivitet. Mange skoler finner løsninger og lokale tilpasninger innenfor det eksisterende handlingsrommet, for eksempel i Drammen, der kommunestyret har fattet vedtak om at alle elever får 60 minutter fysisk aktivitet hver dag innenfor ordinært timetall.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti vil presisere at forsøk og erfaringer i mange kommuner viser at det er fullt mulig å gi elever én times fysisk aktivitet hver dag innenfor dagens rammetimetall. Det er selvsagt også mulig å utvide skoledagen, men ifølge statsrådens brev til komiteen vil dette ha en kostnad på 6,1 mrd. kroner. Disse medlemmer vil presisere at dette representantforslaget handler om å innføre én times fysisk aktivitet hver dag for alle elever innenfor dagens timetall.

Disse medlemmer viser til at det i statsrådens brev til komiteen påpekes at det å ta noe tid fra andre fag

er omfattende og noe som må ut på høring. Disse medlemmer er forundret over statsrådets svar, i og med at forslaget kun viser til endringer som ligger innenfor rammen av den fleksibiliteten som skoleeier og skolene i grunnskolen er gitt i lov og forskrift.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, som prioriterer 50 mill. kroner til innfasing av én time fysisk aktivitet hver dag i 1.–10.-trinn.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at elever i skolen bør sikres én times fysisk aktivitet hver dag. Dette kan gjøres ved at kommunene og skolene utnytter det lokale handlingsrommet, bl.a. gjennom å organisere skoledagen på en måte som gir elevene større mulighet til å være fysisk aktive. Dette medlem vil likevel understreke viktigheten av at det tilføres økt tidsressurs til skolene, slik at økt tid til fysisk aktivitet blir prioritert uten at det trenger å gå på bekostning av andre viktige oppgaver skolen skal løse. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår å starte opptrappingen til minimum én times fysisk aktivitet pr. dag på alle trinn i grunnskolen ved å foreslå 135 mill. kroner til økt fysisk aktivitet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser også til at statsråden i sitt brev til komiteen hevder at representantforslaget inneholder forslag om en styring av metode i undervisningen. Flertallet mener at det ikke medfører riktighet, og viser til at forslaget bygger opp under at det er en del av lærernes profesjonelle skjønn og yrkesutøvelse å velge metoder som bidrar til at elevene når kompetansemålene. Det er derfor det i representantforslaget er understreket at aktiviteten må være planlagt og tilrettelagt, eller ledet, av lærere med kompetanse.

Flertallet mener at vi ikke trenger flere prøveprosjekter, og at vi har et solid beslutningsgrunnlag for å innføre én times fysisk aktivitet hver dag i grunnskolen.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget om en ordning som sikrer elever på 1.–10. trinn minst én time fysisk aktivitet hver dag innenfor dagens timetall.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak om hvordan man kan legge til rette for i snitt én time med fysisk aktivitet daglig, innenfor dagens rammetimetall, for elever på 1.–10.trinn.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er enige med forslagsstillerne i at fysisk aktivitet har en positiv helseeffekt både når det gjelder ikke-smittsomme sykdommer, og når det gjelder psykisk helse. Disse medlemmer mener at Folkehelsemeldingen vil være det viktigste dokumentet for å sikre nasjonal samordning for å fremme fysisk aktivitet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har gjort flere grep for å legge til rette for økt fysisk aktivitet i befolkningen. Disse medlemmer mener at løsninger for å få barn og unge mer i aktivitet må treffe dem som er for lite fysisk aktive, og ikke bare være tiltak som øker aktivitetsnivået hos dem som allerede er aktive. Det er på ungdomstrinnet behovet for fysisk aktivitet er størst, og etter disse medlemmers syn er det nettopp her de største utfordringene ligger. Kunnskapen er i dag mangelfull på ungdomstrinnet, da forskningen på dette feltet i hovedsak er gjort på barne- og mellomtrinnet.

Disse medlemmer viser til at Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet samarbeider om et forsøk med ekstra tid til fysisk aktivitet og kroppsøving. Forsøket er innrettet slik at en kan studere effekten av mer fysisk aktivitet og mer kroppsøving på fysisk og psykisk helse, læringsmiljø og læringsutbytte for elever i ungdomsskolen. Disse medlemmer viser til at 29 skoler og om lag 2 700 elever på 9. trinn inngår i hovedstudien som gjennomføres i skoleåret 2017/2018, og at resultatene kommer i form av en forskningsrapport tidlig i 2019.

Disse medlemmer viser til at det innenfor rammen av fag- og timefordelingen er fleksibilitet for skoleeier og skolene i grunnskolen til å organisere skolehverdagen på en måte som gir mulighet for daglig fysisk aktivitet. De lokale tilpasningene som forslagsstillerne etterlyser, er altså mulige i dagens system. Disse medlemmer vil også påpeke at regelverket for grunnopplæringen allerede slår fast at elever på 5.–7. trinn har rett til jevnlig fysisk aktivitet utenom kroppsøvingsfaget. Til sammen skal dette utgjøre 76 timer innenfor disse trinnene. Mange skoler finner løsninger og lokale tilpasninger innenfor det eksisterende handlingsrommet og lykkes godt i å legge til rette for daglig fysisk aktivitet for elevene.

Et slikt løft som forslaget i representantforslaget innebærer, må etter disse medlemmers syn være basert på et mer solid beslutningsgrunnlag enn det vi har i dag. Forsøket som nå er satt i gang på et utvalg ungdomsskoler, har blant annet til hensikt å skape et bedre

kunnskapsgrunnlag for fremtidig arbeid med fysisk aktivitet og kroppssøving i grunnopplæringen.

Disse medlemmer viser til at Stortinget behandlet Innst. 461 S (2016–2017), jf. Dokument 8:113 S (2016–2017), 20. juni 2017. Da vedtok et enstemmig storting følgende:

«Stortinget ber regjeringen fremme en ny handlingsplan for fysisk aktivitet med konkrete tiltak på flere samfunnsområder og arenaer, som barnehage, skole, arbeidsplass, eldreomsorg, transport, nærmiljø og fritid. Partene i arbeidslivet må aktivt med i arbeidet. Det samme må Norges idrettsforbund og friluftslivets organisasjoner. Stortinget må på egnet måte holdes orientert om arbeidet.»

Disse medlemmer mener at konklusjonen på hvilke konkrete tiltak som skal innføres, må ses i sammenheng med den helhetlige handlingsplanen Stortinget i juni 2017 ba regjeringen om å fremme. Disse medlemmer vil også understreke betydningen det påbegynte forskningsprosjektet for ungdomsskolen har for å danne et bedre kunnskapsgrunnlag for hvordan legge til rette for økt fysisk aktivitet i skolen. Disse medlemmer vil videre påpeke at forslaget om å pålegge skolene å bruke fysisk aktivitet i andre fag enn kroppssøving kan være i strid med det Stortinget understreket i behandlingen av Meld. St. 28 (2015–2016), nemlig at «det er lærernes ansvar og faglige skjønn som skal avgjøre hvilke metoder og virkemidler som skal tas i bruk i undervisningen for å nå kompetansemål og oppfylle skolens generelle samfunnsmandat», jf. Innst. 19 S (2016–2017). Videre vil timetallet forslagsstillerne foreslå å rokere, være omfattende. Disse medlemmer vil også understreke at dersom nasjonale myndigheter skal pålegge skolene én time fysisk aktivitet for alle elever på 1.–10. trinn, er det kostnadsberegnet til 6,1 mrd. kroner. Dersom man ikke skal kompensere for lærernes for- og etterarbeid, vil det likevel koste 2,6 mrd. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at Friluftsrådenes Landsforbund og Den Norske Turistforening i et felles innspill til komiteen understreker at det er viktig at økt fysisk aktivitet i skolen ikke bør forstås kun som mer tradisjonell kroppssøving innendørs. Flertallet er enig i at selv om fysisk aktivitet i seg selv er et gode, er det et selvstendig poeng at elevene får mer tid utendørs og i naturlige omgivelser. Det gir mer avveksling og rekreasjon og ny energi til å lære mer. Flertallet vil understreke at et vedtak om én time fysisk aktivitet hver dag ikke innebærer en ekstra kroppssøvingstime om dagen.

Flertallet vil videre peke på innspill om at det bør legges vekt på et mangfold av aktivitetsformer. Ikke

alle elever trives med konkurransepreget idrettsaktivitet. Skal man øke elevenes motivasjon for å være fysisk aktive også på fritiden og resten av livet, er det viktig å velge lystbetonte aktiviteter der alle kan oppleve mestring. Friluftsliv byr på en rekke slike aktivitetsformer der alle kan delta og lykkes. Flertallet mener dette er svært gode og viktige råd å ta med i det videre arbeidet. Mer fysisk aktivitet bør innføres i skolen gjennom et mangfold av inkluderende og lystbetonte aktiviteter der friluftsliv har en betydelig plass.

Flertallet vil understreke forslagsstillerne vektlegging av fysisk aktivitet integrert i andre fag og bruk av naturen som læringsarena. Det er positivt at fysisk aktivitet kombineres med andre skolefag - det kan gi annerledes og bedre læring for mange elever. Flertallet vil peke på at bruk av naturen som læringsarena også kan være positivt for det sosiale miljøet og bidra til økt forståelse for sammenhengen mellom menneske og natur og betydningen av bærekraft. Flertallet vil vise til at mange skoler har gode erfaringer med å ta i bruk naturen som klasserom og undervise i alle fag gjennom aktive læringsformer ute.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til det pågående arbeidet med fornyelse av læreplanverket. Her skal alle fagplaner gjennomgås, og ett av tre tverrfaglige tema er folkehelse og livsmestring. Disse medlemmer mener det er naturlig at forslag om én time fysisk aktivitet per dag ses i sammenheng med kommende læreplanarbeid. Det vil være viktig om fysisk aktivitet gjøres til en del av læreplanverket.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det under behandlingen av Dokument 8:113 S (2016–2017), jf. Innst. 461 S (2016–2017), ble understreket fra alle partier at det var behov for en handlingsplan for fysisk aktivitet, noe som også ble enstemmig vedtatt. I tillegg tok Venstre initiativ til et forslag om å legge til rette for økt fysisk aktivitet i grunnskolen i flere fag enn kroppssøving og for mer mental trening i skolen. Dette var et forslag som ble støttet av Høyre og Fremskrittspartiet, men som Senterpartiet, Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti stemte imot. Dette medlem viser til at Venstre gjennomgående prioriterer å investere i folkehelse for barn og unge, som vi vet er både samfunnsøkonomisk svært lønnsomt og bra for den enkeltes livskvalitet og muligheter senere i livet, og som også er bakgrunnen for det vedtatte forslaget om mer fysisk og mental trening i skolen. Dette medlem vil følge tett opp hvordan regjeringen vil følge opp vedtakene fra behandlingen av Innst. 461 S (2016–2017).

Dette medlem mener at det i tillegg til økt tilrettelegging for fysisk aktivitet i skolen er enda viktigere å legge til rette for dette i barnehagene. Gode vaner innlæres tidlig og følger gjerne personen gjennom livet. I tillegg vet vi at barnehagene er det stedet utenfor familien som er viktigst for å fremme god mental helse hos barnet. Venstre har derfor vært pådriver for at barn helt fra barnehagealder skal lære mer om kropp og følelser og hvordan det psykiske og fysiske henger sammen.

Dette medlem mener en naturlig oppfølging videre, for regjeringen, vil være en kvalitetsreform i barnehagene, som både har fokus på aktivitet, følelser, relasjoner og et godt kosthold. Dette vil etter dette medlems mening være i tråd med flertallsmerknader om barnehagene som en av de viktigste folkehelsearenaene, jf. behandlingen av Folkehelsemeldingen - Mestring og muligheter (Meld. St. 19 (2014–2015), jf. Innst. 380 S (2014–2015)). I tillegg mener dette medlem at andre viktige tiltak for å fremme folkehelsen er tilrettelegging for aktivitet hele livet, også utenfor skolen og barnehagen. Vi trenger derfor godt utbygde gang- og sykkelveier, tilgang til natur, møteplasser i nærmiljøet, idrettsfasiliteter både for organiserte og uorganiserte og eldresentre og andre institusjoner som er bygd og innrettet på en måte som innbyr til fysisk aktivitet. Frivilligheten utgjør en viktig nøkkel i arbeidet for økt fysisk aktivitet i hele befolkningen. Dette medlem mener at folkehelsearbeidet må integreres bedre i all fremtidig samfunnsplanlegging, og at det trengs en tverrsektoriell tilnærming om vi skal lykkes i arbeidet. Dette medlem er

derfor veldig positiv til økt fysisk aktivitet både i barnehage, skole, jobb og fritid, gjerne mer enn én time i skolen, men da integrert i flere fag enn kroppsøving, som vedtatt i Stortinget.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme en sak om hvordan man kan legge til rette for i snitt én time med fysisk aktivitet daglig, innenfor dagens rammetimetall, for elever på 1.–10.trinn.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget om en ordning som sikrer elever på 1.–10. trinn minst én time fysisk aktivitet hver dag innenfor dagens time-tall.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 30. november 2017

Olaug V. Bollestad

leder

Elise Bjørnebekk-Waagen

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Helse- og omsorgsdepartementet ved statsråd Bent Høie til helse- og omsorgskomiteen, datert 9. november 2017****Dokument 8:8 S (2017-2018) - Representantforslag om å innføre en ordning som sikrer elever på 1.-10. trinn minst én time fysisk aktivitet hver dag**

Jeg viser til Dokument 8:8 S (2017–2018) oversendt fra Stortingets helse- og omsorgskomite i brev av 24. oktober 2017. Helse- og omsorgskomiteen ber om min uttalelse til representantforslaget.

Dette forslaget berører først og fremst kunnskapsministerens ansvarsområde, men fra et helseperspektiv – og ikke minst folkehelseperspektiv, deler jeg forslagsstillernes bekymring over at mange barn og unge er for lite fysisk aktive. Særlig bekymringsfullt mener jeg det er, når vi samtidig vet at daglig lek og fysisk aktivitet er nødvendig for at barn og unge skal vokse og utvikle seg motorisk, sosialt og kognitivt. Objektive målinger viser at om lag 80-90 prosent av barn i barneskolealder fyller anbefalinger om minst en time daglig fysisk aktivitet, mens bare halvparten av 15-åringene gjør det. Aktivitetsnivået synker kraftig fra ni til 15-årsalder. Jeg er også enig i at grunnskolen er en viktig fellesarena for barn og unge, fordi den favner barn og unge fra alle samfunnslag i befolkningen.

Innenfor rammen av fag- og timefordelingen er det fleksibilitet for skoleeier og skolene i grunnskolen til å organisere skolehverdagen på en måte som gir mulighet for daglig fysisk aktivitet. De lokale tilpasningene som forslagsstillerne etterlyser er altså mulig i dagens system. Jeg vil også påpeke at regelverket for grunnopplæringen allerede slår fast at elever på 5.-7. trinn har rett til jevnlig fysisk aktivitet utenom kroppsøvfaget. Til sammen skal dette utgjøre 76 timer innenfor disse trinnene.

Mange skoler finner løsninger og lokale tilpasninger innenfor det eksisterende handlingsrommet og lykkes godt i å legge til rette for daglig fysisk aktivitet for elevene. Ett eksempel på dette er Drammen kommune der kommunestyret har gjort vedtak om at alle elever får 60 minutter fysisk aktivitet hver dag fra og med skoleåret 2015-2016 innenfor ordinært timetall. Dette fungerer godt for Drammen kommune, men vi er også kjent med at det er iverksatt særskilte tiltak for ungdomstrinnet. Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet er gitt i oppdrag å samle og systematisere erfaringer slik at disse blir tilgjengelig for hele skole-Norge.

Som omtalt over, viser tallene at det er på ungdomstrinnet behovet for fysisk aktivitet er størst, og etter mitt syn er det nettopp her de største utfordringene ligger. Kunnskapen er i dag mangelfull på ungdomstrinnet da forskningen på dette feltet i hovedsak er gjort på barne- og mellomtrinnet. Helse- og omsorgsdepartementet og

Kunnskapsdepartementet samarbeider om et forsøk med ekstra tid til kroppsøving og fysisk aktivitet med et utvalg ungdomsskoler. Dette pågående effektforskningsprosjektet, Schools in motion, søker å finne svar på hvordan vi best mulig treffer denne elevgruppen, og med virkning av økt fysisk aktivitet og kroppsøving på elevenes fysiske og psykiske helse, på læringsmiljø og læring som utfallsmål. Det er stor forskjell på en førsteklassing og en ungdomsskoleelev.

Som del av forsøket er det utarbeidet en kunnskapsoversikt over nyere nasjonal og internasjonal forskning og erfaringer på feltet. Intervensjonsmodellene som inngår i forsøket er basert på denne kunnskapsoversikten. Rapport fra pilotstudie gjennomført i skoleåret 2016-2017 foreligger og har gitt grunnlag for nødvendige justeringer både på modellene som skal prøves ut og på hvordan implementeringen i skolen kan være. Hovedstudien gjennomføres i skoleåret 2017-2018 med et utvalg på 29 skoler der om lag 2 700 elever på 9. trinn deltar.

Representantene foreslår å innføre en ordning som sikrer elever på 1.-10.trinn minst én time fysisk aktivitet hver dag, der aktiviteten er planlagt og tilrettelagt eller ledet av lærere med kompetanse. Dette er krevende av flere grunner.

For det første har det en kostnad dersom man skal utvide skoledagen. Dersom regjeringen skal sikre alle elever på 1.-10.trinn én time fysisk aktivitet hver dag, og at det skal gjennomføres med kvalifiserte lærere, må det også kompenseres for. Kostnaden ved et slikt forslag er anslått til 6,1 milliarder kroner. Dersom det ikke kompenseres for lærernes for- og etterarbeid, blir det likevel en total kostnad på 2,6 milliarder kroner. For det andre er representantenes forslag om å ta tid fra andre fag omfattende. Fag- og timefordelingen er en forskrift og dersom man skal foreslå å ta tid fra andre fag, må dette på høring. Siden kroppsøvfaget allerede er et av de største fagene i skolen, er det grunn til å anta at andre fagmiljøer vil ha motforestillinger til et slikt forslag. For det tredje foreslår representantene en styring av metode i undervisningen. Det er en del av lærernes profesjonelle skjønn og yrkesutøvelse å velge metoder som bidrar til at elevene når kompetansemålene. Nasjonale myndigheter styrer ikke dette og i behandlingen av Meld. St. 28 (2015–2016) understreket Stortinget at «det er lærernes ansvar og faglige skjønn som skal avgjøre hvilke metoder og virkemidler som skal tas i bruk i undervisningen for å nå kompetansemål og oppfylle skolens generelle samfunnsmandat», jf. Innst. 19 S (2016–

2017). Det er en del av det lokale ansvaret å se skolens helhetlige samfunnsoppdrag under ett. Elevene skal både dannes og utdannes, og for å få til det kreves gode lokale tilpasninger både når det gjelder undervisningen, de ulike aktivitetene og organiseringen av skolehverdagen.

Et slikt løft som forslaget fra representantene innebærer, må etter mitt syn være basert på et mer solid beslutningsgrunnlag enn det vi har i dag. Forsøket på et utvalg ungdomsskoler vi nå er i gang med har blant annet til hensikt å skape et bedre kunnskapsgrunnlag for fremtidig arbeid med fysisk aktivitet og kroppsøving i grunnopplæringen. Rapport fra dette forskningsprosjektet vil foreligge tidlig i 2019.

Regjeringen utvikler nå en ny handlingsplan for fysisk aktivitet, slik Stortinget har bedt om, jf. vedtak nr. 1001 (2016–2017), 19. juni 2017. Regjeringen vil komme tilbake til tiltak som kan bidra til økt fysisk aktivitet i befolkningen, og mål og strategier i handlingsplanen vil inngå som en del av den kommende stortingsmeldingen om folkehelsepolitikken. Både barnehage og skole er blant de arenaer som skal omtales i handlingsplanen.

